

การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารสำนักงาน
คณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย*
APPLICATION OF BUDDHIST PRINCIPLES TO INCREASE THE EFFICIENCY
MANAGEMENT OF OFFICE OF INSURANCE COMMISSION

พัชราภรณ์ สันติเสวี, สุรพล สุยะพรหม, เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง
Patcharaporn Santisevi, Suraporn Suyaporn, Kiattisak Suklueang
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Corresponding Author E-mail: Psantisevi@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการบริหารสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย ปัจจัยที่ส่งผล และนำเสนอการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย ระเบียบวิธีวิจัยเป็นแบบผสมวิธี

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหาร โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก 2) ปัจจัยสภาพทั่วไป ปัจจัยการบริหารตามหลัก POCCC ปัจจัยการบริหารตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย ทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 ปัจจัยสภาพทั่วไปสามารถทำนายความผันแปรได้ร้อยละ 66.2 ปัจจัยการบริหารตามหลัก POCCC ทำนายได้ร้อยละ 80.5 ปัจจัยการบริหารตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ทำนายได้ร้อยละ 89.4 3) การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย ประกอบด้วย 3.1) ด้านคุณภาพของงาน งานมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น งานมีคุณภาพได้มาตรฐานเดียวกัน ผลงานเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน 3.2) ด้านปริมาณงาน ปริมาณของงานมีจำนวนเพิ่มขึ้น มีผลประกอบการเพิ่มขึ้น การให้บริการมีความรวดเร็วขึ้น 3.3) ด้านเวลา บุคลากรสามารถจัดการงานได้ทันเวลา สามารถลดกระบวนการของงานให้สั้นลงได้ ประชาชนได้รับบริการรวดเร็วขึ้น 3.4) ด้านค่าใช้จ่าย การใช้จ่ายคุ้มค่าและเป็นประโยชน์ ใช้ทรัพยากรในองค์กรน้อยลง มีการประยุกต์ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียง

คำสำคัญ: การประยุกต์หลักพุทธธรรม; ประสิทธิภาพการบริหาร

Abstract

Objectives of this research article were to study the general context of management of Office of Insurance Commission, the factors affecting and propose the application of Buddhist principles to increase the efficiency management of Office of Insurance Commission. Methodology was mixed methods.

The findings were as follow: 1. The general context of management of Office of Insurance Commission by overall was at a high level, 2. The factor of general context, management according to POCCC and Suppurisadhamma 7 affected the application of Buddhist principles to increase the efficiency management of Office of Insurance Commission at the statistically significant level of 0.01. The factors of general context could together explain the variations up to 66.2%, the management according to POCCC 80.5% and Suppurisadhamma 7 at 89.4 percent and 3. Application of Buddhist principles to increase the efficiency management of Office of Insurance Commission was; 3.1) Quality aspect; the works were more quality, the works were the same quality standard and the results were the greatest benefit to the people, 3.2) Quantity aspect; the amount of work that had increased, operating results was increasing and the service was faster, 3.3) Time aspect; personnel could manage the work in time, able to reduce the work process and people received faster service and 3.4) Cost aspect; the spending was worthwhile and useful, used fewer organization resources and there was application of sufficiency economy principle.

Keywords: Buddhist Principles Applications; Administrative Efficiency

บทนำ

ประเทศไทยในระยะ 2-3 ปีที่ผ่านมา อุตสาหกรรมประกันภัยในประเทศไทย ได้พบกับบททดสอบใหม่ที่แตกต่างไปจากเดิม ระบบเศรษฐกิจโลกได้เข้าสู่บริบทการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคใหม่ (New Normal) ไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างของระบบการเงินโลกที่เชื่อมโยงกันมากขึ้น เศรษฐกิจในประเทศได้รับผลกระทบจากระบบเศรษฐกิจโลกได้ง่ายและทวีความรุนแรงมากขึ้น ส่งผลให้เศรษฐกิจไทยมีอัตราการเติบโตต่ำลง กว่าในอดีตที่ผ่านมา รวมไปถึงการหยุดชะงักของกระบวนการทางเศรษฐกิจและห่วงโซ่อุปทาน จึงทำให้ช่วงระยะเวลาต่อไป อุตสาหกรรมประกันภัยไทยต้องเผชิญกับ บริบทโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาและเปลี่ยนแปลงรูปแบบที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน (สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย, 2564)

ปัจจุบันเศรษฐกิจประเทศไทยชะลอตัวส่งผลทำให้รายได้ของบริษัทประกันภัยลดลง เนื่องจากอัตราดอกเบี้ยอยู่ในเกณฑ์ต่ำ โดยอ้างอิงจากกองทุนการเงินระหว่างประเทศ International Monetary Fund (IMF) คาดการณ์ว่า เศรษฐกิจไทยปี 2563 ติดลบร้อยละ 7.7 ส่วนธนาคารแห่งประเทศไทย คาดการณ์ว่าติดลบร้อยละ 8.1 (ข้อมูล ณ เดือนกรกฎาคม 2563) นอกจากนี้ ธนาคารแห่งประเทศไทย ได้ประกาศลดอัตราดอกเบี้ยนโยบายจากร้อยละ 0.75 เหลือเพียงร้อยละ 0.5 ต่อปี (ข้อมูล ณ เดือนสิงหาคม 2563) ส่งผลกระทบต่ออัตราผลตอบแทนจากการลงทุนให้เพียงพอกับผลตอบแทนตามสัญญาของผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตแบบสะสมทรัพย์ (2564) สำหรับการบริหารสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัยนั้น เป็นงานด้านบริการที่ต้องปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองความต้องการให้กับผู้มารับบริการ (กมล ฉายะวัฒน์, 2554)

ในปีที่ผ่านมาสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัยได้เพิ่มประสิทธิภาพบุคลากรในการบริหารงาน โดยเน้นในเรื่องของการยกระดับมาตรฐานการให้บริการ การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ และการเสริมสร้างขีดความสามารถของบุคลากรและองค์กร เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพของการดำเนินงาน (สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย, 2554)

สภาพการบริหารสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัยนั้น ยังเกิดปัญหาอยู่บ้าง เนื่องจากการประกอบธุรกิจประเภทประกันภัยจะต้องมีความเสี่ยงสูง ซึ่งสาเหตุของความเสี่ยงก็มาจากปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองที่มีความผันผวน (อัญชลิน พรธณานิภา, 2559) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย ในทางพระพุทธศาสนา การเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงานจะเกี่ยวข้องกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาได้แก่ หลักสัพบุริสธรรม 7 (อง.สตตก. (ไทย) 23/68/143) ประการ คือหลักธรรมของสัตบุรุษ ซึ่งหมายถึงหลักธรรมสำหรับนักบริหารจัดการที่ดี ประกอบด้วย อัมมัญญาตา ความรู้จักธรรม คือ รู้หลัก หรือ รู้จักเหตุ คือ รู้หลักความจริง รู้หลักการ อัตถัญญาตา ความรู้จักอรรถ คือ รู้ความมุ่งหมาย หรือ รู้จักผล คือ รู้ความหมาย รู้ความมุ่งหมาย รู้ประโยชน์ที่ประสงค์ อัตตัญญาตา ความรู้จักตน คือ รู้ว่า เรานั้น ว่าโดยฐานะ ภาวะ เพศ กำลังความรู้ ความสามารถ ความถนัด และคุณธรรม มัตตัญญาตา ความรู้จักประมาณ คือ ความพอดี กาลัญญาตา ความรู้จักกาล คือ รู้กาลเวลาอันเหมาะสม และระยะเวลาที่จะต้องใช้ในการประกอบกิจ กระทำหน้าที่การงาน ปริสัญญาตา ความรู้จักบริษัท คือ รู้จักชุมชน และรู้จักที่ประชุม รู้กิจยาที่จะประพฤติดต่อชุมชน นั้นๆ (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), 2559) ซึ่งหลักธรรมทั้ง 7 ประการนี้สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานได้เป็นอย่างดี

จากความเป็นมาและปัญหาข้างต้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการประยุกต์หลักพุทธธรรม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจ

ประกันภัย ด้วยเห็นว่าการศึกษาดังกล่าวนั้น เป็นการศึกษาถึงสภาพทั่วไปและปัจจัยที่จะส่งผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพสำหรับการบริหารงาน และเป็นการศึกษาโดยประยุกต์หลักพุทธธรรมที่สำคัญคือหลักสัปปริสธรรม 7 ประการ เพื่อใช้ในการบริหารสำนักงาน ผลของการศึกษาวิจัยสามารถนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหาการบริหารสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัยได้ ด้วยเป็นการผสมผสานระหว่างหลักของการบริหาร และหลักพุทธธรรมที่มีคุณค่าสูงสุดเกี่ยวกับการบริหารจัดการเข้ามาประยุกต์และสร้างเป็นรูปแบบที่สามารถนำไปใช้ในการบริหารจัดการบริษัทในกลุ่มธุรกิจประกันภัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย
3. เพื่อนำเสนอรูปแบบการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย

รูปแบบการวิจัย ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ดำเนินการโดย การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน 18 รูปหรือคน และการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) จำนวน 10 รูปหรือคน และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ดำเนินการโดยศึกษาจากแบบสอบถาม (Questionnaire) เพื่อสนับสนุนข้อมูลเชิงคุณภาพ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรของสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย ด้านกฎหมาย คดี และคุ้มครองสิทธิประโยชน์ จำนวน 131 คน บุคลากรของสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย ด้านตรวจสอบ จำนวน 102 คน บุคลากรของสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย ด้านกฎหมาย คดี และคุ้มครองสิทธิประโยชน์ ด้านกำกับ จำนวน 74 คน และบุคลากรของสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย ด้านกฎหมาย คดี และคุ้มครองสิทธิประโยชน์ หน่วยงานขึ้นตรง จำนวน 466 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 773 คน (สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย,

2564) กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ตามสูตรของยามาเน่ (Taro Yamane) (สุวริย์ สิริโกคาภิรมณ์, 2546) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 264 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำมาสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดและสร้างเครื่องมือ การวิจัยเชิงคุณภาพแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน การวิจัยเชิงปริมาณ แบบแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ แบ่งเป็น 6 ตอน 84 ข้อ หาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถามโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ทุกข้อมีค่าความเชื่อมั่นอยู่ในระหว่าง 0.80-1.00 ตรวจสอบความเชื่อมั่นโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ = 0.905

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) การวิจัยเชิงปริมาณดำเนินการเก็บข้อมูลโดยขอหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ถึงผู้บริหารหรือหัวหน้าหน่วยงานกลุ่มเป้าหมาย เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปเก็บข้อมูล กับ กลุ่มตัวอย่างที่ได้กำหนดไว้ จำนวน 264 ชุด และเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง แล้วนำมาตรวจสอบความถูกต้อง ได้ข้อมูล ที่สมบูรณ์ทั้งหมดจำนวน 264 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 ของจำนวนแบบสอบถามทั้งหมด

2) การวิจัยเชิงคุณภาพดำเนินการเก็บข้อมูลโดยขอหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ถึงผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการให้สัมภาษณ์ ทำการนัดวัน เวลา และสถานที่กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อสัมภาษณ์ตามที่กำหนดไว้ ดำเนินการสัมภาษณ์ตามวัน เวลาและสถานที่ที่กำหนดนัดไว้ จนครบทุกประเด็น โดยขออนุญาตใช้วิธีการจดบันทึก และการบันทึกเสียงประกอบการสัมภาษณ์ นำข้อมูลดิบที่ได้มารวบรวมเพื่อวิเคราะห์โดยวิธีการที่เหมาะสมและนำเสนอต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน (Multiple Regression Stepwise)

2) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยนำข้อมูลมาเรียงเรียง และจำแนกอย่างเป็นระบบ จากนั้นนำมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ตีความหมาย เชื่อมโยงความสัมพันธ์

และสร้างข้อสรุปจากข้อมูลต่าง ๆ ที่รวบรวมได้ เพื่อจะได้ศึกษาประเด็นได้ลึกซึ้ง เมื่อประเด็นใดวิเคราะห์แล้วไม่มีความชัดเจนก็ตามไปเก็บข้อมูลเพิ่มเติมในประเด็นต่าง ๆ นั้น เพื่อตอบคำถามหลักตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ผลการวิจัย

1. สภาพการการบริหารสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม เกี่ยวกับสภาพการการบริหารสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย มีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพทั่วไปของการบริหารสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย โดยภาพรวม

(n=246)

ที่	สภาพทั่วไปของการบริหาร	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1.	ด้านการยกระดับมาตรฐานการให้บริการ	4.02	0.68	มาก
2.	ด้านการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ	3.97	0.72	มาก
3.	ด้านการเสริมสร้างขีดความสามารถ	3.98	0.79	มาก
	ภาพรวม	3.99	0.58	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับการบริหารสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย โดยภาพรวมเฉลี่ยทุกด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = 0.58) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการยกระดับมาตรฐานการให้บริการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$, S.D. = 0.68) รองลงมา ด้านการเสริมสร้างขีดความสามารถ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.98$, S.D. = 0.79) ตามลำดับ และด้านการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.97$, S.D. = 0.72)

2. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม เกี่ยวกับการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารตามหลัก POCCC มีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารตามหลัก POCCC โดยภาพรวม

(n=264)

ที่	การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารตามหลัก POCCC	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1.	ด้านการวางแผน	4.05	.59	มาก
2.	ด้านการจัดองค์กร	4.12	.65	มาก
3.	ด้านการบังคับบัญชาสั่งการ	4.08	.60	มาก
4.	ด้านประสานงาน	3.99	.63	มาก
5.	ด้านการควบคุม	3.90	.69	มาก
	ภาพรวม	4.03	0.52	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ระดับการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารตามหลัก POCCC โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.03$, S.D. = 0.52) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านการจัดองค์กร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$, S.D. = 0.65) รองลงมา คือ ด้านการบังคับบัญชาสั่งการ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = 0.60) และด้านการควบคุม มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.90$, S.D. = 0.69)

3. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม เกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหาร มีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหาร โดยภาพรวม

(n=246)

ที่	การบริหารจัดการตามกระบวนการ PDCA	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1.	ธัมมัญญาตา ความเป็นผู้รู้จักเหตุ	3.97	0.60	มาก
2.	อตัลัญญาตา ความเป็นผู้รู้จักผล	3.96	0.70	มาก
3.	อตัตัญญาตา ความเป็นผู้รู้จักตน	3.93	0.71	มาก
4.	มัตตัญญาตา ความเป็นผู้รู้จักประมาณ	3.83	0.74	มาก
5.	กาลัญญาตา ความเป็นผู้รู้จักกาล	3.70	0.78	มาก
6.	ปริสัญญาตา ความเป็นผู้รู้จักบริษัท	3.97	0.69	มาก
7.	บุคคลัญญาตา ความเป็นผู้รู้จักบุคคล	4.09	0.63	มาก
ภาพรวม		3.92	0.39	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า ระดับการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหาร โดยภาพรวม เฉลี่ยทุกด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.92$, S.D. = 0.39) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยที่ บุคคลัญญาตา ความเป็นผู้รู้จักบุคคล มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = 0.63) รองลงมา ธัมมัญญาตา ความเป็นผู้รู้จักเหตุ และ ปริสัญญาตา ความเป็นผู้รู้จักบริษัทมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.97$, S.D. = 0.60 และ 0.69) ตามลำดับ และกาลัญญาตา ความเป็นผู้รู้จักกาล มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.70$, S.D. = 0.78)

อภิปรายผลการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารสำนักงาน คณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย มีประเด็นที่นำไปสู่การอภิปรายผลดังต่อไปนี้

1. ภาพรวมของสภาพการบริหารสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย มีค่าเฉลี่ยทุกด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน แสดงให้เห็นว่า สภาพการบริหารสำนักงานคณะกรรมการกำกับและ

ส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย มีการยกระดับมาตรฐานการให้บริการให้สูงขึ้น มีการสร้างขีดความสามารถของบุคลากร และสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับทุกส่วนที่เกี่ยวข้องอย่างชัดเจน โดยที่ด้านการยกระดับมาตรฐานการ ซึ่งสอดคล้องกับ พัฒนสรณ์ เกียรติฐิติคุณ, (2557) ที่ได้ทำวิจัยเรื่อง “รูปแบบการบูรณาการหลักพุทธธรรมในการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เทศกิจ กรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัยพบว่า เจ้าหน้าที่ได้มีการพัฒนาการใช้การบริหารเพิ่มประสิทธิภาพของเจ้าหน้าที่ ในตารางจัดระเบียบตามนโยบายของกรุงเทพมหานครในการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน และมีการยกระดับการดูแลความปลอดภัยในสูงขึ้น และสอดคล้องกับ พันธุ์ธัช แสนสุข, (2558) ที่ได้ทำวิจัยเรื่อง “การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานการรักษาความปลอดภัยบุคคลสำคัญของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ” ผลการวิจัยพบว่า มีการฝึกอบรมให้รู้และเข้าใจแผนล่วงหน้าที่ได้วางไว้แล้ว พยายามทำตามแผนที่ได้วางไว้แล้วให้บรรลุเป้าหมาย

นอกจากนี้ยังมีการพัฒนาระบบการให้บริการแบบ One Stop Service และมีการพัฒนากระบวนการให้บริการที่ฉับไวตรงตามความต้องการของผู้ใช้บริการ ด้านการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ สำนักงานฯ มีการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันภัยแก่ประชาชน มีกิจกรรมที่ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันภัย ซึ่งสอดคล้องกับ วิชชุกร นาครตน, (2558) ได้ทำวิจัยเรื่อง “ประสิทธิภาพการบริหารงานคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาล” ผลการวิจัยพบว่า มีการวิเคราะห์ SWOT ในกระบวนการต่างๆ บริหารงานคลังของท้องถิ่นในเรื่องต่างๆ ที่จำเป็นให้มีความทันสมัย รัดกุมและยืดหยุ่น เพื่อให้สามารถเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพ อีกประการหนึ่งมีการนำเอาหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 มาใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงาน ซึ่งสอดคล้องกับ อัญชลิน พรรณนิภา, (2559) ได้วิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการความเสี่ยงธุรกิจประกันภัยภายใต้การกำกับของสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (คปภ.) ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการความเสี่ยงธุรกิจประกันภัย มีการนำเอาปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย พบว่า ปัจจัยการบริหาร POCCC ประกอบด้วย ด้านการวางแผน ด้านการจัดองค์การ ด้านการบังคับบัญชาสั่งการ ด้านการประสานงาน และด้านการควบคุม ส่งผลต่อการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย อย่างมีนัยสำคัญ แสดงให้เห็นว่า การวางแผน การจัดองค์การ การบังคับบัญชาสั่งการ การประสานงาน และการควบคุม มีผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัยเป็นอย่างยิ่ง โดยที่การวางแผน

ปัจจัยที่สำคัญคือการวางแผนยุทธศาสตร์ที่สอดคล้องกับภาครัฐ วางแผนงานกำหนดตัวชี้วัดและเป้าหมายชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับ พระมหากษัตริย์ ธีรธมโม (ศรชัย), (2557) ได้ทำวิจัยเรื่อง “การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัด” ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยหลักสำคัญ คือการคำนึงถึงสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก โดยต้องมีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการ มีปัจจัยสนับสนุน และสอดคล้องกับ พิชราวลัย ศุภณะ, (2558) ได้วิจัยเรื่อง “ประสิทธิภาพผู้บังคับใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักราชสังคหวัตถุ” ผลการวิจัยพบว่า มีการบริหารจัดการปัญหาการบริหารจัดการโดยการวางแผนดำเนินการโดยใช้กฎหมายที่แยบยล ผนวกกับหลักพุทธธรรม มีการบังคับบัญชาสั่งการโดยไม่ให้มีการซ้ำซ้อนกันเกิดขึ้น

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารสำนักงาน คณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย คือหลักสัปบุริสธรรม 7 ประกอบด้วย ฉัมมัญญา เป็นผู้รู้จักเหตุ มีองค์ประกอบที่สำคัญคือ วิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหา สร้างความรู้ความเข้าใจในหลักเกณฑ์และระเบียบที่เกี่ยวข้อง อุตัญญา เป็นผู้รู้จักผล มีองค์ประกอบที่สำคัญคือ วิเคราะห์สถานการณ์สถานการณ์ล่วงหน้า อุตัญญา เป็นผู้รู้จักตน มีองค์ประกอบที่สำคัญคือ เข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตน เข้าใจในบทบาทหน้าที่ขององค์กรเตรียมความพร้อมพัฒนาศักยภาพบุคลากร มัตตัญญา เป็นผู้รู้จักประมาณ มีองค์ประกอบที่สำคัญคือ พึงพอใจในผลตอบแทนตามศักยภาพตน พอประมาณไม่เห็นแก่ได้มากเกินไป มีความพอเพียง จัดหาอุปกรณ์ให้เพียงพอต่อการใช้งาน ปริสัญญา เป็นผู้รู้จักบริษัท มีองค์ประกอบที่สำคัญคือ ศึกษาทำความเข้าใจสภาพสังคมชุมชนและท้องถิ่น รู้จักสานสัมพันธ์กับองค์กรภายนอก บุคคลัญญา เป็นผู้รู้จักบุคคล มีองค์ประกอบที่สำคัญคือ เลือกใช้คนให้เหมาะกับงาน รู้ศักยภาพของบุคลากรเป็นอย่างดี

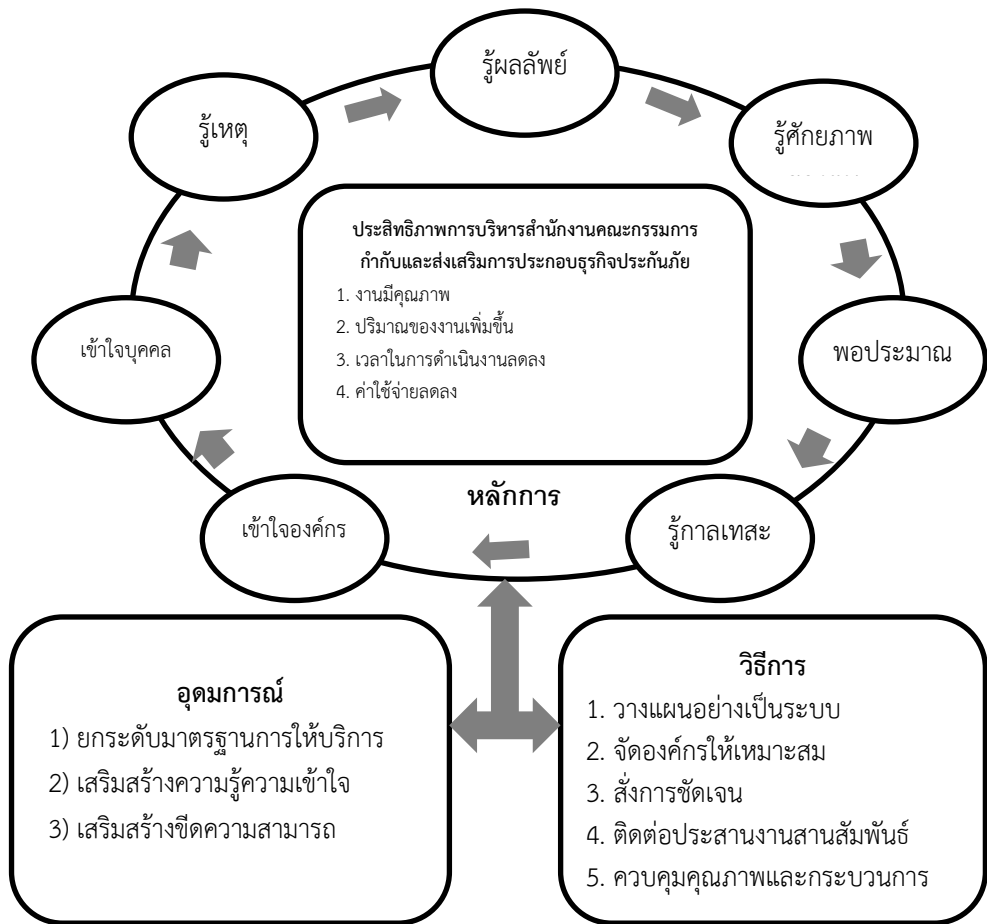
โดยสรุปแล้วปัจจัยหลักสัปบุริสธรรมที่ส่งผลต่อการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารสำนักงาน คณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย สรุปรวมความได้ว่า การรู้จักเหตุกล่าวคือการแสวงหาความรู้ หรือศึกษาทำความเข้าใจกับปัจจัยที่จะส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพ เข้าใจองค์กรทั้งภายนอก และภายในโดยศึกษาพื้นฐานภูมิหลังให้ชัดเจนพร้อมทั้งศักยภาพและจุดแข็งจุดอ่อน ประการสุดท้าย เข้าใจบุคคล คือรู้ศักยภาพของบุคลากรในองค์กรและศักยภาพของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อเลือกใช้ประประสานงานได้ถูกต้อง ซึ่งสอดคล้องกับ สุทธิพร สายทอง, (2558) ได้ทำวิจัยเรื่อง “การจัดการความรู้เชิงพุทธสู่การพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในภาคเหนือตอนบน” ผลการวิจัยพบว่า มีการนำหลักสัปบุริสธรรม 7 มาใช้ในการจัดการความรู้ ซึ่งส่งผลให้ได้แนวทางในการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับ จริยา มหายศนันท์, (2558) ได้ทำวิจัยเรื่อง “การพัฒนาบทบาทและหน้าที่ในการบริหารงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” ผลการวิจัยพบว่า มีการประยุกต์หลักสัปบุริสธรรม 7 ประการในการพัฒนาบทบาทหน้าที่ในการบริหารงานขององค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งส่งผลให้ผู้บริหารได้พัฒนาตามหลักสี่ปฐพีธรรม 7 ประการที่ส่งผลต่อเนื่องให้เกิดการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

3. การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารสำนักงาน คณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย โดยภาพรวม เฉลี่ยทุกด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ซึ่งสอดคล้องกับ พัศมา แผนสมบุรณ์, (2557) ได้ทำวิจัยเรื่อง “การจัดการความรู้เพื่อการพัฒนาศักยภาพองค์กรธุรกิจบริการสู่องค์กร ประสิทธิภาพสูง” ผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการความรู้สามารถเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานได้ ที่และสอดคล้องกับ กิตติภณ คล้ายแจ็ก, (2557) ได้ทำวิจัยเรื่อง “นโยบายภาครัฐสำหรับการดูแลผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัยพบว่า มีการวิเคราะห์สถานการณ์ จุดอ่อน จุดแข็ง สภาพปัญหา และนำเอาหลักพุทธธรรมมาใช้ในการบริหารจัดการ ส่งผลให้งานมีประสิทธิภาพในระดับสูง และยังสอดคล้องกับ กุศล โพธิ์สุวรรณ, (2557) ได้ทำวิจัยเรื่อง “ภาวะผู้นำการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระมวงคตเทพมุนี (สด จันทสโร)” ผลการวิจัยพบว่า การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการเผยแผ่ ส่งผลให้การบริหารจัดการเผยแผ่ประสบความสำเร็จมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

องค์ความรู้จากการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์ผลการวิจัยจากผลการวิจัยเชิงปริมาณและผลการวิจัยเชิงคุณภาพ จากนั้นได้ทำการสนทนากลุ่มเฉพาะกับผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้ง 10 รูปหรือคน ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิทั้งสิ้นได้มีความคิดเห็นสอดคล้องกับผลการวิจัยดังกล่าว และยืนยันว่ามีความถูกต้องและเหมาะสมสามารถนำไปใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย จากนั้นผู้วิจัยได้สังเคราะห์เป็นองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย ดังแผนภาพ ที่ 1

ภาพที่ 1 องค์กรความรู้

จากแผนภาพที่ 1 สามารถอธิบายรายละเอียดของแผนภาพได้ดังนี้

แผนภาพมีส่วนประกอบที่สำคัญคือ อุดมการณ์ ที่ได้สังเคราะห์จาก สภาพทั่วไป วิธีการสังเคราะห์จาก หลักการบริหารตามหลัก POCCC หลักการ สังเคราะห์จาก หลักสัปปุริสธรรม 7 และ ประสิทธิภาพการบริหารสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย

อุดมการณ์ เป็นการสร้างค่านิยมให้เกิดในองค์กรในการยกระดับมาตรฐานการให้บริการเกี่ยวกับการประกันภัยให้มีมาตรฐานในระดับสูง โดยมีการใช้เทคโนโลยีเพื่อการบริการดูแลเอาใจใส่ผู้เอาประกันภัย ปรับปรุงการให้บริการให้ดูอยู่เสมอ

วิธีการ เป็นการดำเนินการตามวิธีการบริหาร โดยเริ่มจากการวางแผนอย่างเป็นระบบ มีแนวทางวิธีการในการดำเนินการที่ชัดเจนกำหนดตัวชี้วัดของแผน กำหนดผู้รับผิดชอบ และกำหนดการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ขององค์กรให้เหมาะสม

หลักการ คือหลักปฏิบัติที่สอดคล้องกับหลักสัปปุริสธรรม 7 ประการ ประกอบด้วย การรู้จักเหตุกล่าวคือการแสวงหาความรู้ หรือศึกษาทำความเข้าใจกับปัจจัยที่จะส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพ

ประสิทธิภาพการบริหารสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย เมื่อมีการดำเนินการตามกระบวนการที่เป็นอุดมการณ์ วิธีการ และหลักการข้างต้นแล้วจะสามารถเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานให้ดียิ่งขึ้นได้ กล่าวคือ งานมีคุณภาพ ปริมาณของงานเพิ่มขึ้น เวลาในการดำเนินงานลดลง และค่าใช้จ่ายลดลง

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยเรื่องการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย มีประเด็นที่ผู้วิจัยเสนอแนะในภาพรวม ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าปัจจัยที่สำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัยคือ การบูรณาการระหว่างหลักการบริหาร POCCC และหลักสัปปุริสธรรม 7 ประการ ดังนั้นจึงควรมีการส่งเสริมสนับสนุนให้สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัยได้นำหลักการดังกล่าวนี้ไปใช้ในการบริหารจัดการ

2) การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย ควรคำนึงถึงแนวทางที่ทำให้การบริหารจัดการบรรลุเป้าหมายกล่าวคือ มีการบริหารจัดการที่ดี เน้นประโยชน์แก่ประชาชนเป็นหลัก

3) สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัยควรมีนโยบายในการส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้ประกอบธุรกิจประกันภัยได้ประยุกต์ใช้หลักการบริหาร POCCC และหลักสัปปุริสธรรม 7 ประการในการบริหารองค์กรของตนอย่างเป็นรูปธรรม

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1) สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัยควรดำเนินการผลักดันให้มีการนำเอาหลักการบริหาร POCCC และหลักสัปปุริสธรรม 7 ประการ มาใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการอย่างเป็นรูปธรรม

2) สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัยควรดำเนินการกำกับหน่วยงานในสังกัดได้ประกอบธุรกิจตามหลักการบริหาร

3) สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัยควรส่งเสริมสนับสนุนให้หน่วยงานในสังกัดได้ปฏิบัติตามหลักการบริหาร POCCC และหลักสัปปุริสธรรม 7 เพื่อให้การบริหารจัดการเกี่ยวกับธุรกิจประกันภัยมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรมีการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับกลยุทธ์ในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย เพื่อศึกษาแนวทางการวิจัยและการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานด้านการประกอบธุรกิจประกันภัย
- 2) ควรมีการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย เพื่อให้ทราบแนวทาง วิธีการของการบริหารงานที่เกิดประสิทธิผล มีความเกี่ยวข้องกับปัจจัยใดบ้าง และมีแนวทางในการบริหารจัดการอย่างไร และควรมีการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับรูปแบบการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย เพื่อหารูปแบบที่เหมาะสมในการบริหารจัดการที่จะส่งผลให้การบริหารงานด้านการประกันภัยมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- กมล ฉายะวัฒน์. (2554). *บริหารคนและงานด้วยวิธีการของพระพุทธเจ้า ฉบับปรับปรุง*. กรุงเทพฯ: บริษัท เพชรประกาย จำกัด.
- กิตติภณ คล้ายแจ็ก. (2557). *นโยบายภาครัฐสำหรับการดูแลผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานคร (วิทยานิพนธ์ พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์)*. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- กุลศัล โพธิ์สุวรรณ. (2557). *ภาวะผู้นำการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระมงคลเทพมุนี สด จนฺทสโร. (วิทยานิพนธ์ พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์)*. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- จรรย์ยา มหายศนันท์. (2558). *การพัฒนาบทบาทและหน้าที่ในการบริหารงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (วิทยานิพนธ์ พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์)*. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระพรหมคุณาภรณ์ ป.อ. ปยุตโต. (2557). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ฉบับประมวลธรรม*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิการศึกษาเพื่อสันติภาพ พระธรรมปิฎก ป. อ. ปยุตโต.
- พระมหากังวาล ธีระมโฆ ศรชัย. (2557). *การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัด (ดุษฎีนิพนธ์ พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ)*. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พัชรราวลัย ศุภภะ. (2558). *ประสิทธิภาพผู้บังคับใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักราชสังคหวัตถุ (วิทยานิพนธ์ พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์)*. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- พัฒนสรณ์ เกียรติฐิติคุณ. (2557). รูปแบบการบูรณาการหลักพุทธธรรมในการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เทคนิค กรุงเทพมหานคร (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์ดุสิตบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พันธ์ุช แซนสุข. (2558). การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานการรักษาความปลอดภัยบุคคลสำคัญของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ดุสิตบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พิศมา แผนสมบูรณ์. (2557). การจัดการความรู้เพื่อการพัฒนาศักยภาพองค์กรธุรกิจบริการสู่องค์กร ประสิทธิภาพสูง (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์ดุสิตบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วิชชุกร นาคธน. (2558). ประสิทธิภาพการบริหารงานคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาล (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์ดุสิตบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย. (2564). แผนพัฒนาการประกันภัย ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2564 – 2568. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย. 2564.
- สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย. (2564). รายงานการกำกับติดตามการดำเนินงาน ไตรมาสที่ 4 ปี 2563. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย.
- สุทธิพร สายทอง. (2558). การจัดการความรู้เชิงพุทธสู่การพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในภาคเหนือตอนบน (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์ดุสิตบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- อัญชลิน พรธมณีภา. (2559). การบริหารจัดการความเสี่ยงธุรกิจประกันภัยภายใต้การกำกับของสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย คปภ. ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง. วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 24(45), 265-289.